

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ВИПУСК 88

ЧАСТИНА 1

Вінниця
Вид. ТОВ «Нілан – ЛТД»
2018

Проблеми освіти: збірник наукових праць / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2018. – Вип. 88 (частина 1). – 352 с.

ISBN 978-617-7607-11-2

Для науковців, аспірантів, викладачів і менеджерів освітньої системи.

Редакційна колегія:

Ю. І. Завалевський (головний редактор), Ю. М. Сафонов (заступник головного редактора), Ю. В. Ївженко (відповідальний секретар), Н. О. Гончарова, О. А. Дубасенюк, М. Б. Євтух, О. М. Ельбрехт, М. І. Жалдак, Н. І. Клокар, Б. Г. Кремінський, В. І. Луговий, О. Л. Леута, О. І. Ляшенко, В. В. Олійник, Йозеф Польштуржискі, І. Ф. Прокопенко, В. О. Радкевич, О. Ю. Удалова, А. С. Чайковський

В основу збірника покладені матеріали наукових досліджень учасників XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Морально-патріотичне виховання студентської молоді в системі вищої освіти», організованої Барським гуманітарно-педагогічним коледжем імені Михайла Грушевського та Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся».

Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

Статті подано в авторській редакції.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДНУ «Інституту модернізації змісту освіти» (протокол №3 від 28 березня 2018 р.).

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідоцтво Серія КВ №2220012100ПР від 08.07.2016 р.

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.10.2017 №1413.

Відповідальні за випуск: А. І. Сторожук, Ю. В. Ївженко

ISBN 978-617-7607-11-2

© ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України, 2018

© Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського, 2018

© Вінниця. ТОВ «Нілан – ЛТД», 2018

ЗМІСТ

Антонова Олена Євгенівна

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СЕРЕДОВИЩІ КАФЕДРИ ЯК ОСЕРЕДКУ РОЗВИТКУ 7

Барановська Лілія Володимирівна

ЦІНІСНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ..... 18

Аділе Рустемівна Бекірова, Лемара Меметова

ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗДАТНОСТІ ДО СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 29

Білик Юлія Петрівна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПОЧАТКОВОГО КУРСУ ІНФОРМАТИКИ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ..... 39

Босий Василь Сильвестрович, Сивоконь Юрій Михайлович

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ХОРЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН..... 46

Бузенко Ірина Леонідівна

ЕКОЛОГІЧНА ТА ВАЛЕОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ..... 54

Буянова Галина Володимирівна, Кузнєцова Оксана Володимирівна, Удалова Олена Адамівна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 64

Васильєва Регіна Юхимівна

МОРАЛЬНЕ І ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ФАКТОРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ..... 84

Вітвицька Світлана Сергіївна

ПРОБЛЕМИ ГУМАНІСТИЧНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О. СУХОМЛІНСЬКОГО 93

Ольга Гайдук

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ..... 103

Грозан Світлана Вікторівна, Стреленко Уляна Вікторівна

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОГО
САМОРОЗВИТКУ 112

Дмитришена Дар'я Євгенівна

УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ПІДРОСТАЮЧОГО
ПОКОЛІННЯ 120

Дубасенюк Олександра Антонівна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЦІННІСНО-
МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ 127

Наталія Анатоліївна Дусь

МОДЕЛЬ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ
В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ 140

Єремєєва Віра Модестівна

ПРОБЛЕМА ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН 147

Желанова Вікторія Вячеславівна

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МОРАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ 156

Застело Ольга В'ячеславівна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ДІАГНОСТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ВВНЗ 163

Іскандаров Ренат

ІСТОРИЧНИЙ ГРАНДНАРАТИВ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО У
СПРИЙНЯТТІ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ: ПАМ'ЯТЬ, МІФИ, РЕАЛІЇ ТА
ПРАГНЕННЯ 173

Ищенко Людмила Валентинівна, Демченко Ірина Іванівна

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ
СВЯТКОВО-ІГРОВОГО ДОЗВІЛЛЯ 185

Ївженко Юрій Васильович

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В
СУЧАСНОМУ ДЕМОКРАТИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 195

Bibliography

1. Grushevs'kyj M. Istorija Ukrai'ny-Rusi. – K., 1990. № 4 – S. 127-158; № 7. – S. 115-156; № 10. – S. 134-149; № 11. – S. 135-156; № 12. – S. 125-138. (in Ukrainian)
2. Grushevs'kyj M. Kul'turno-nacional'nyj rub na Ukraїni v III-XVII vici / Publ. pidgot. I. Paslavs'kyj // Zhovten'. – 1989. – № 4. – S. 86-102. (in Ukrainian)
3. Grushevs'kyj M. Spomyny. – K., 1989. – № 11. – S. 24-25. (in Ukrainian)
4. Grushevs'kyj M. Spomyny (istoryka) / Pidgot. tekstu j prym. S. Bilokonja. – K., 1989. – № 10. – S. 122-158; № 11. – S. 113-155. (in Ukrainian)
5. Grushevs'kyj M. U prostorij hati avtonomii // Ukraїna. – 1990. – № 11. – S. 23. (in Ukrainian)
6. Kogut Z. Korinnja identychnosti // Studii' z rynn'omodernoi' ta modernoi' istorii' Ukraїny. – K.: Krytyka, 2004. (in Ukrainian)
7. Kozellek R. Mynule majbutnje // Pro semantiku istorychnogo chasu. – K.: Duh i litera, 2005. (in Ukrainian)
8. Kravchenko V. Ukraїna, Imperija, Rosija. – K.: Krytyka, 2011. (in Ukrainian)
9. Lysjak-Rudnyk'kyj I. Istorychni ese: T. 2. – K., 1994. (in Ukrainian)
10. Reshed'ko L. Myhajlo Grushevs'kyj. Povernennja na Ukraїnu // Uchytelju istorii' – K.: Osvita, 1991. – 15 ljutogo. (in Ukrainian)
11. Rychka V. M. Pro evoluciju nazvy «Rus'» v etnografichnij istorii' ukrai'ny: Pro ot. M. S. Grushevs'kogo «Velyka. Mala i Bila Rus' // Ukraїns'kyj istorychnyj zhurnal. – 1991. – № 2. – S. 86-88. (in Ukrainian)
12. Romanchuk O. Ul'tymatum: Hronyka odnogo konfliktu z istorii' stosunkiv mizh Radnarkomom RFSR i Central'noju Radoju, ocholjuvanoju M. Grushevs'kym. –K.: Dzvin, 1990. № 8. (in Ukrainian)
13. Sarbej V. G. Do pytannja pro naukovu spadshhynu akademika M. S. Grushev-s'kogo: Portr. istorykiv mynulogo // Ukraїns'kyj istorychnyj zhurnal. – 1989. – № 10. (in Ukrainian)
15. Sarbej V. G. Jak nam stavytysja do M. Grushevs'kogo: Z pryvodu dejakyh nekompetentnyh publikacij rad // Ukraїna. – 1988. – S. 27. (in Ukrainian)

УДК 378:373.2.011.3-051

Ищенко Людмила Валентинівна – доктор – педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Демченко Ірина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

E-mail: liskra118@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СВЯТКОВО-ІГРОВОГО ДОЗВІЛЛЯ

Анотація. Стаття присвячена проблемі розвитку творчої активності дітей дошкільного віку засобами святково-ігрового дозвілля. Мета статті полягає у розкритті педагогічних умов та методики розвитку творчої активності дошкільників в умовах святково-ігрового дозвілля. Встановлено, що важливими педагогічними умовами розвитку творчої активності дітей є: створення в закладах дошкільної освіти святково-ігрового середовища з включенням дошкільників у творчу діяльність; розробка змісту культурно-дозвіллевих заходів з урахуванням вікових та індивідуально-особистісних особливостей дошкільників, їхніх інтересів, нахилів і здібностей; забезпечення особистісно-діяльнісного підходу в організації святково-ігрового дозвілля на основі суб'єкт-

суб'єктної взаємодії вихователя і дітей; взаємодія дошкільного закладу і сім'ї із формування творчої активності дошкільників засобами святково-ігрового дозвілля.

Ключові слова: творча активність, розвиток творчої активності дошкільників, пізнавальна активність, святково-ігрове дозвілля, розвивальне середовище.

Ishchenko Lyudmila Valentinovna - doctor of pedagogical sciences, professor head of the department of psychology and pedagogy of child development Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychna

Demchenko Iryna I. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Special Education at the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychna

E-mail: liskra118@gmail.com

FORMATION OF CREATIVE ACTIVITY PRESCHOOL IN THE CONDITIONS OF SOCIAL GAMBLING

Abstract. The article is devoted to the problem of development the creative activity of children at preschool age by means of holiday-play leisure. The purpose of the paper is to reveal the pedagogical conditions and methods and the development of the activity of preschool children in the conditions of festive-gaming leisure. The basis of the development the methodology of organizing holiday-playing leisure were the following principles: an activity approach, an individual-creative approach to objectivity, humanization. It is established that the important pedagogical conditions for the development of children's creative activity are: creation of a festive-game environment in pre-school educational institutions with the inclusion of preschool children in creative activity; development of the content of cultural and leisure activities taking into account age and individual-personality characteristics of preschoolers, their interests, inclinations and abilities; provision of personality-activity approach in organization of holiday-game leisure on the basis of subject-subject interaction of educator and children; the interaction of the preschool institution and the family with the formation of the creative activity of preschoolers by means of holidays and games.

Key words: creative activity, development of creative activity of preschool children, cognitive activity, festive and gaming leisure, developing environment.

Ищенко Людмила Валентиновна – доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой психологии и педагогики развития ребенка

Демченко Ирина Ивановна - доктор педагогических наук, профессор кафедры специального образования

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ПРАЗДНИЧНО-ИГРОВОГО ДОСУГА

Аннотация. Статья посвящена проблеме развития творческой активности детей дошкольного возраста средствами празднично-игрового досуга. Цель статьи заключается в раскрытии педагогических условий и методики развития творческой активности дошкольников в условиях празднично-игрового досуга. Установлено, что важными педагогическими условиями развития творческой активности детей являются: создание в учреждениях дошкольного образования празднично-игровой среды с включением дошкольников в творческую деятельность; разработка содержания культурно-досуговых мероприятий с учетом возрастных и индивидуально-личностных особенностей дошкольников, их интересов, склонностей и способностей; обеспечение личностно-деятельностного подхода в организации празднично-игрового досуга на основе субъект-субъектного взаимодействия воспитателя и детей; взаимодействие дошкольного учреждения и семьи по формированию творческой активности дошкольников средствами празднично-игрового досуга.

Ключевые слова: творческая активность, развитие творческой активности дошкольников, познавательная активность, празднично-игровой досуг, развивающая среда.

Постановка проблеми, її актуальність. Святково-ігрова культура сучасного світу дитинства багатогранне явище соціального життя і важлива проблема психолого-педагогічної науки. Свята відображають історію та культуру країни, особливості менталітету особистості і народу. А святково-ігрова культура перетворює повсякденне життя, формує людину як суб'єкта культури, несе радість спілкування і перетворення навколишнього світу. Осмисленням цієї сфери дитинства займалися вітчизняні та зарубіжні дослідники, такі, як Л. Артемова, Л. Виготський, О. Леонтьєв, М. Монтессорі, С. Рубінштейн, Д. Ельконін та інші.

Сьогодні, коли держава надає творчому розвитку людини особливе значення, проблема формування творчої активності дошкільнят набуває особливого значення. Розвиток творчої активності дошкільнят проходить одночасно з формуванням у дитини цілісної системи історично сформованих цінностей, коли закладаються основи людяності, доброти, мислення, інтелекту та інші. Індивідуальні здібності і схильності дошкільника найбільш яскраво розкриваються в ігровій діяльності, що здійснюється в умовах святково-ігрового дозвілля.

Значна увага питанню формування творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля приділяється різними громадськими

інститутами, комерційними та некомерційними організаціями, що обумовлює про підвищений науковий інтерес до заявленої проблематики і підтверджує її актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливу роль у формуванні концептуальної бази дослідження в контексті дошкільної педагогіки зіграли праці Ш. Амонашвілі, Д. Богоявленської, З. Богуславської, Л. Божович, Н. Венгер, Н. Ветлугіної, В. Давидова, Р. Жуковської, В. Кудрявцева, Б. Нікітіна, В. Петровського та інших.

Положення педагогіки та психології про роль художнього виховання і значущості емоційного компоненту в структурі розвитку особистості дошкільника розглянуті в дослідженнях Л. Венгера, Л. Виготського, О. Запорожеця, Т. Комарової, В. Мухіної, Г. Урунтаєвої, Д. Ельконіна та інші.

Посутню роль в осмисленні проблеми формування творчої активності особистості відіграють праці, присвячені різним її аспектам, зокрема: Ю. Бабанського, Л. Виготського, О. Леонтєва, І. Лернера, А. Лурія, А. Маркової, С. Рубінштейна, М. Скаткіна, В. Сластьоніна, Е. Яковлевої, В. Ямницького та інших. Низка досліджень присвячена проблемі формування пізнавальної активності як засобу розвитку індивідуальності дошкільників (І. Литвиненко [3]), як засобу інтелектуального розвитку (Д. Богоявленська [1]); розвитку творчих здібностей (М. Поддяков [4] та інші).

На пошуку шляхів формування й розвитку особистості, можливостей вияву її унікальних якостей, індивідуально-диференційованої взаємодії з дітьми, розвитку творчості зацентровано в низці дисертацій (Н. Баглаєва, С. Бубка, В. Галузинський, В. Гальченко, І. Дичківська, О. Дяченко, В. Кузьменко, В. Мерлін, І. Унт, І. Якіманської та інші).

Важливим «індикатором» розвитку особистості є *активність*. Чим гармонійніша система «дитина – довколишній світ», тим вірогідніше дитина здатна реалізувати свою «внутрішню спонтанність» (Г. Костюк), бути щасливою, самовдосконалюватися на наступних етапах індивідуального становлення особистості. У психології і педагогіці обстоюється думка про те, що формування індивідуальності визначається її активністю у творчій діяльності [2].

Значний інтерес для дослідження становить підхід І. Якіманської до розуміння специфіки суб'єктивної активності. Розглядаючи проблему розвитку творчої активності, вона показує, що кожна дитина – носій індивідуального, суб'єктного досвіду. Вона, насамперед, прагне до розкриття власного потенціалу, даного їй від природи в силу індивідуальної організації, і потрібно тільки створити їй відповідні умови. Природна тяга дитини до саморозкриття, самореалізації до школи проявляється у своєрідних формах діяльності насамперед в ігровій, побудованій за типом асоціативної, відкритої, творчої. Дитина до школи

вільна у своїй індивідуальній вибірковості до предметів, людей, що її оточують, об'єктів пізнання [5].

Д. Богоявленська визначає творчу активність через її інтелектуальну активність і виділяє три рівні активності: пасивний, евристичний і креативний [1, с. 82]. Інтелектуальна активність – спрямованість на осмислення мінливого впливу навколишнього і внутрішнього світів. Емоційна активність – спрямованість на накопичення та передання досвіду емоційно-ціннісних відносин, свободу у вираженні почуттів та емоцій. Вольова активність – спрямованість на досягнення матеріального результату діяльності [1, с. 83].

Все вищезазначене дає можливість зробити висновок, що активне ставлення людини до навколишнього виражається у процесах пізнання, самопізнання, активному ставленні до самої себе.

Мета статті полягає у розкритті педагогічних умов та методики формування творчої активності дошкільників в умовах святково-ігрового дозвілля.

Методи дослідження. У рамках теоретичного дослідження порушеної проблеми було використано аналіз і синтез – із метою виявлення сутності досліджуваного феномену; метод термінологічного аналізу, пов'язаний із визначенням категоріального статусу творчої активності в системі психолого-педагогічних дефініцій; формалізації та узагальнення – для систематизації й формулювання висновків, визначення напрямів подальшого дослідження проблеми.

В основу розробки методики організації святково-ігрового дозвілля були покладені такі принципи: діяльнісного підходу, індивідуально-творчого підходу об'єктивності, гуманізації.

Принцип діяльнісного підходу заснований на положенні про те, що розвиток людини відбувається у процесі діяльності, яка завжди носить продуктивний характер, тобто її результатом є перетворення навколишньої дійсності й удосконалення самої людини: її знання, уміння, мотиви, здібності. Цей принцип передбачає організацію цілеспрямованого процесу формування творчої активності дошкільнят.

Принцип індивідуально-творчого підходу. Основне призначення індивідуально-творчого підходу полягає у створенні оптимальних умов для самореалізації особистості, виявлення та розвитку її творчих можливостей.

Принцип об'єктивності передбачає розгляд тільки достовірних педагогічних явищ і фактів, аргументованих положень і тверджень. Також використання тільки тих методик діагностики, які дають достовірні дані про об'єкт дослідження.

Принцип гуманізації реалізується через створення умов для саморозвитку і самореалізації особистості.

З'ясовано, що святково-ігрове дозвілля може ефективно впливати на формування творчої активності дошкільнят за умови реалізації наступних умов:

- створення в закладах дошкільної освіти святково-ігрового середовища з включенням дошкільників у творчу діяльність.
- розробка змісту культурно-дозвіллевих заходів з урахуванням вікових та індивідуально-особистісних особливостей дошкільників, їхніх інтересів, нахилів і здібностей;
- забезпечення особистісно-діяльнісного підходу в організації святково-ігрового дозвілля на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя і дітей;
- взаємодія дошкільного закладу і сім'ї з формування творчої активності дошкільників засобами святково-ігрового дозвілля.

Як основу організації освітнього процесу в дитячих установах, спрямованого на формування творчої активності дошкільнят, необхідно враховувати особистісно зорієнтований підхід, який означає визнання пріоритету особистості в колективі, створення в ньому гуманних, доброзичливих взаємин, завдяки яким дитина усвідомлює себе особистістю і вчиться бачити особистість у інших людях: дорослих і однолітках. Група однолітків, дитячий колектив виступає гарантом реалізації можливостей кожної дитини.

Таким чином, організовуючи святково-ігрові заняття з дошкільнятами необхідно спиратися на особистісно зорієнтований підхід як напрямок діяльності педагога, що представляє собою базову ціннісну орієнтацію педагога, що визначає його позицію у взаємодії з кожною дитиною, у розкритті можливостей, особистісних якостей дитини, формуванню творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля.

Серед основних методів, які стимулюють розвиток творчої, та пізнавальної активності дослідники (І. Литвиненко [3], Є. Яковлева [6]) виділяють: створення розвивального середовища, організацію свят, розваг, застосування конкретних прийомів педагогічного впливу.

Результати дослідження. На основі вищевикладеного матеріалу встановлено, що цілісна структура святково-ігрового середовища включає такі компоненти, як:

- предметно-просторове оточення;
- естетичні та художні цінності, ідеали, потреби;
- святково-ігрова атмосфера процесу формування творчої активності;
- система розвивальних взаємин, що виникають у грі у процесі художньо-творчого розвитку дошкільників.

Визначаючи педагогічні можливості святково-ігрового середовища виходили з тих позицій, що середовище має задовольняти потреби дошкільників у грі, у пізнавальному, творчому, емоційному розвитку. Святково-ігрове дозвілля є одним з основних видів діяльності в

дошкільному віці, у процесі якої діти виступають суб'єктами цієї діяльності, її активними творцями.

Святково-ігрове дозвілля будується як цілісне утворення, що охоплює певну частину навчального процесу, об'єднане загальним змістом, сюжетом, яке включає різноманітні види діяльності: ігрову, музично-ритмічну, театралізовану, художньо-мовленнєву, образотворчу та інші.

Специфіка формування творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля визначається особливим педагогічним потенціалом святково-ігрового дозвілля, яке включає дошкільників в активну творчо-перетворювальну діяльність, що дозволяє максимально впливати на їхній творчий розвиток, формувати емоційну чуйність і мотиви творчої діяльності, оволодівати спеціальними навичками й уміннями, мисленням, уявою [1].

На основі аналізу теоретичного матеріалу з означеної проблеми виділено такі показники сформованості творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля:

- активність,
- творчість;
- імпровізаційність;
- змагальність, прагнення до найкращих результатів;
- емоційна піднесеність;
- інтерес, бажання брати участь у святково-ігровому дозвіллі.

При оформленні приміщення для святково-ігрового дозвілля доцільно дотримуватися основних правил. Дизайн повинен:

- відповідати змісту свята, бути художнім і зрозумілим для дітей;
- розвивати художньо-естетичний смак;
- створювати радісний настрій, викликати почуття інтересу до майбутніх подій.

При складанні сценарію свята потрібно забезпечити:

- яскравий і урочистий початок свята;
- розгортання сюжету свята, де відбивається основна ідея, передбачаються дитячі виступи, інсценування казок, сюрпризні моменти, ігри, пісні, танці, читання віршів тощо.

- кульмінацію святково-ігрового дозвілля, у процесі якого, як правило, вручаються подарунки дітям, які завжди підсилюють їхній емоційний стан.

Розглянемо більш докладно напрямки педагогічної діяльності з формування у дошкільників творчої активності в умовах святково-ігрового дозвілля.

1). Робота з дітьми.

Презентація. Мета презентації – зацікавити дітей. Використовують найрізноманітніші методи і прийоми, що сприяють виникненню атмосфери зацікавленості, створення у дітей позитивного емоційного ставлення до

запропонованої теми. Це може бути розповідь вихователя з використанням ілюстрацій, показом слайдів, відеофільмів. Важливу роль відіграє виразна мова вихователя, його щире бажання викликати у кожної дитини інтерес до свята.

2). Спільна діяльність вихователя з дітьми здійснюється в три етапи:

- попередня робота;
- сценарій спільної діяльності;
- підсумкова спільна діяльність.

Попередня робота передбачає занурення дитини в атмосферу свята, накопичення вражень, які можуть стати основою співпраці, спілкування з вихователем і однолітками.

У попередню роботу обов'язково включаються такі види діяльності:

- розучування українських народних рухливих ігор;
- розучування прислів'їв, приказок, скоромовок тощо;
- театралізована діяльність;
- дидактичні та настільно-друковані ігри;
- музично-ритмічна діяльність.

Одним із компонентів попередньої роботи може бути образотворча діяльність, де дітям дається можливість відтворити свої враження про почуте і побачене, розкрити власні творчі задуми.

Організуючи методичну діяльність з педагогічним колективом дошкільної установи, необхідно виділити специфічні особливості, які характерні для роботи з формування творчої активності дошкільників в умовах святково-ігрового дозвілля, а саме:

- діагностування дітей на початковому, проміжному і заключному етапах, яке допоможе виявити підвищення активності кожної дитини, запланувати корекційну роботу і виявити результативність педагогічних зусиль;

- відбір ігрового матеріалу з урахуванням значущості, доступності дитячого сприйняття;

- складання розгорнутих сценаріїв спільної діяльності вихователя з дітьми;

- творчий підхід до вибору матеріалу і включення до сценарію всіх форм святково-ігрового дозвілля;

- створення предметно-розвивального середовища. Підбір дидактичного матеріалу, посібників, дитячої літератури сприяє стимулюванню творчої активності кожної дитини.

3). Аналітичний етап роботи з формування творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля передбачає узагальнення, підведення підсумків, напрацювання шляхів майбутньої діяльності працівників дошкільного закладу освіти.

Реалізація завдань із формування творчої активності дошкільників в умовах святково-ігрового дозвілля можлива лише за умови тісної взаємодії дитячого садка і сім'ї. Обидві сторони повинні спрямувати свої зусилля на

пізнання можливостей розвитку кожної дитини, створення сприятливих для цього умов.

Результати дослідження сприяли виявленню характерних особливостей прояву формування творчої активності дітей дошкільного віку, зокрема:

- виникнення бажання, інтересу займатися творчою діяльністю (співати, танцювати, розповідати вірші, гратися, брати участь у театралізованих виставах тощо);

- розвиток творчого мислення, творчих нахилів і схильностей до певних видів творчої діяльності.

- розвиток у дітей емоційної чутливості, здатності до співпереживання, готовності до прояву гуманного ставлення до однолітків у спільній діяльності;

- розвиток допитливості, прагнення до самостійного пізнання і роздумів, розвитку розумових здібностей і мовлення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування творчої активності дошкільнят в умовах святково-ігрового дозвілля стало можливим завдяки дотриманню наступних педагогічних умов: створення в закладах дошкільної освіти святково-ігрового середовища з включенням дошкільників у творчу діяльність; розробка змісту культурно-дозвіллевих заходів з урахуванням вікових та індивідуально-особистісних особливостей дошкільників, їхніх інтересів, нахилів і здібностей; забезпечення особистісно-діяльнісного підходу в організації святково-ігрового дозвілля на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя і дітей; взаємодія дошкільного закладу і сім'ї із формування творчої активності дошкільників засобами святково-ігрового дозвілля. Подальших наукових пошуків потребують питання розробки наступності в роботі між дошкільним закладом освіти та першим класом школи у формуванні творчої активності в умовах культурно-дозвіллевих заходів.

Література

1. Богоявленская Д. Б. Творческая личность и ее диагностика и поддержка / Д. Б. Богоявленская // Психологическая служба вуза: принципы, опыт работы : сб. научн. трудов / НИИВО; сост. Б. Б. Коссов. – М., 1993. – С. 56–68.
2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк; за ред. Л. М. Проколенко ; упор.: В. В. Андрієвська, Г. О. Балл, О. Г. Губко, О. В. Проскура. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
3. Литвиненко І. С. Формування пізнавальної активності як засіб розвитку індивідуальності дошкільників : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Литвиненко Ірина Сергіївна; Одеський національний ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2002. – 19 с.

4. Поддьяков Н. Н. Ребенок – дошкольник: проблемы психического развития и саморазвития / Н. Н. Поддьяков // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 2. – С. 70–76.
5. Якиманская И. С. Разработки технологии личностно-ориентированного обучения / И. С. Якиманская // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – С. 3–4.
6. Яковлева Е. Л. Эмоциональные механизмы творческого потенциала / Е. Л. Яковлева // Вопросы психологии. – 1997. – № 4. – С. 3–5.
7. Ямницький В. М. Психологія життєтворчої активності особистості : монографія / В. М. Ямницький. – Одеса : СВД Черкасов М. П.; Рівне : РДГУ, 2004. – 360 с.
8. Torrance E. P. Creative teaching makes a difference / E. P. Torrance // Psychology and education of the gifted / Eds. W. Barbe & J. Renzulli. – N.Y. : Irvington Publishers, 1975.

Bibliography

1. Bogojavlenskaja D. B. (1993). Tvorcheskaja lichnost' i ee diagnostika i podderzhka [Creative personality and its diagnostics and support] *Psihologicheskaja sluzhba vuza: principy, opyt raboty : sb. nauchn. Trudov - Psychological service of the university: principles, work experience: sat. scientific. works. (pp.56-56)*. Moscow: Izd-vo NIIVO [in Russian].
2. Kostyuk G. S. (1989). Navchal'no-vy'xovny'j proces i psy'xichny'j rozvy'tok osoby'stosti [Navevalno-vihovnyi protsessi i psihichni rozvitok espedicistosti] Kyiv: Publishing House [in Ukrainian].
3. Ly'tvy'nenko I. S. (2002). Formuvannya piznaval'noyi akty'vnosti yak zasib rozvy'tku indy'vidual'nosti doshkil'ny'kiv [Formation of cognitive activity as a means of development of the individuality of preschool children: author's abstract.] *Pedagogichna ta vikova psy'xologiya-Pedagogical and age psychology*. Odessa: [in Ukrainian].
4. Podd'jakov N. N. (1998). Rebenok – doshkol'nik: problemy psihicheskogo razvitija i samorazvitijax [A child – a preschool child: problems of mental development and self-development] *Doshkol'noe vospitanie –Preschool education, 2, 70-76* [in Russian].
5. Jakimanskaja I. S. (1995). Razrabotki tehnologii lichnostno-orientirovannogo obuchenija [Developing the technology of personality-oriented learning] *Voprosy psihologii – Questions of psychology 2, 3-4* [in Russian].
6. Jakovleva E. L. (1997). Jemocional'nye mehanizmy tvorcheskogo potenciala [Emotional mechanisms of creative potential] *Voprosy psihologii – Questions of psychology 4, 3-5* [in Russian].
7. Yamny'cz'ky'j V. M. (2004). Psy'xologiya zhy'tyetrochoyi akty'vnosti osoby'stosti [Psychology of life-giving activity of the individual: monograph] Odessa: SVD Cherkasov M.P [in Ukrainian].
8. Torrance E. P. Creative teaching makes a difference / E. P. Torrance // Psychology and education of the gifted / Eds. W. Barbe & J. Renzulli. – N.Y. : Irvington Publishers, 1975.